

1. איגוד רבני הקהילות בישראל
2. התנועה למדינה יהודית ודמוקרטית
3. חותם יהדות על סדר היום
ע"י עו"ד יסכה בינה מ"ר 56949 או עו"ד זאב
לב מ"ר 70806 או עו"ד ידידיה ליסון מ"ר
87486
משרד 'רוטמן לב בינה - עורכי דין'
עם ועולמו 3 (בית הראל), ירושלים 9136101
(ת"ד 36212)
טל': 02-5714118 ; פקס': 077-444-9672
דוא"ל: office@rothman-lev-law.com

העותרות

נ ג ד

1. שרת החינוך
2. ממשלת ישראל
3. היועצת המשפטית לממשלה
על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 9711052
טל' 073-3925590, פקס 02-6467011
דוא"ל HCJ-Dep@justice.gov.il

4. הרב פרופ' יהודה ברנדס
5. גב' רחלי פרנקל
6. הרב עמיחי גורדין
7. הרבנית אסתר רוזנברג
8. הרב אורי שרקי
9. גב' שרה אליאש
10. הרבנית ד"ר לאה ויזל
11. הרב ניסים מלכה
12. גב' אורלי לרר
13. מר גבריאל שמעון
14. גב' ברכה דאום רייטר
15. הרב גלעד מסינג
16. ד"ר מירי שליסל
17. גב' שושנה שפיגל

המשיבים

תגובה מטעם המדינה לעתירה

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד (כבוד השופט א' שטיין), ובהן שתי ארכות קצרות שהתבקשו וניתנו, מוגשת בזאת תגובה מטעם המדינה (משיבות 1-3) לעתירה.
2. במוקד העתירה דן בקשתן של העותרות כי תבוטל החלטת הממשלה בדבר אישור מינוים של חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי (להלן גם "המועצה"), הפועלת מכוח חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (להלן "חוק חינוך ממלכתי"), וזאת, לפי הטענה, בשל כך שההחלטה התקבלה בתקופת בחירות.
3. בתמצית יוסבר, כי בהתאם לחוק חינוך ממלכתי, חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי מתמנים על ידי שרת החינוך, באישור הממשלה; תוך שטרם אישור המינוי נדרשת למינוי גם הוועדה לבדיקת מינויים הפועלת מכוח חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975

(להלן "הוועדה לבדיקת מינויים" או "הוועדה" ו"חוק החברות הממשלתיות", בהתאמה), וזאת בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות.

שרת החינוך, לאחר תהליך שנמשך חודשים בשים לב למורכבות תהליך המינוי, השלימה את בחירת חברי המועצה והעבירה את שמותיהם לוועדה לבדיקת מינויים כבר ביום 8.6.22. היינו, בחירת חברי המועצה על ידי שרת החינוך נעשתה לפני תחילתה של תקופת הבחירות, שהחלה ביום 20.6.22 (הוא "המועד הקובע" לענייננו, כפי שיפורט להלן).

הוועדה לבדיקת מינויים סיימה את עבודתה בנוגע לבדיקת המינויים ביום 28.8.22, וביום 4.9.22 הובא המינוי לדיון בממשלה, ואושר על ידיה ביום 6.9.22 [ולא ביום 4.9.22, בשל כך שהומתן עם ההצבעה בממשלה בשים לב לכך שעותרות 1 ו-2 הגישו באותו יום עתירה בעניין (בג"ץ 5793/22) לבית משפט נכבד זה, שדחה אותה על הסף למחרת, 5.9.22].

4. עמדת המדינה היא שבהתאם לדיון, ובכלל זה פסיקתו של בית משפט נכבד זה, והנחיות היועצת המשפטית לממשלה, לא נפל כל פגם במינוי שבענייננו, ודין העתירה להידחות על הסף.

זאת, בראש ובראשונה, משעה ששרת החינוך החליטה כאמור בדבר המינוי והעבירה אותו לבחינת הוועדה לבדיקת מינויים, עוד לפני שהחלה תקופת הבחירות.

בהקשר זה, וכפי שיפורט בהרחבה להלן, הנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1501 בנושא "מינויים בתקופת בחירות" (להלן גם "הנחיית היועצת המשפטית לממשלה" או "ההנחיה") עוסקת, בין היתר, במינויים בגופים מהסוג של חברות ממשלתיות ותאגידים ציבוריים, הנתונים לבדיקתה של הוועדה לבחינת מינויים, כמו המינוי דנן (ראו סעיף 4 להנחיה).

סעיף 4 האמור להנחיה עוסק במינויים שהועברו לבדיקת הוועדה לפני המועד הקובע, כמו המינוי דנן, ונקבע בו כי הליכי מינוי כאלה יושלמו גם בתקופת בחירות, כמפורט בהנחיה.

לעמדת המדינה, די בכך כדי לדחות את העתירה.

מעבר לצורך אפוא, יצוין גם כי בנסיבות העניין לא היתה אפשרות חלופית מעשית למינוי לפרק זמן קצר יותר, משעה שמשך תקופת הכהונה (ארבע שנים) קבוע בחוק; וכן שבנסיבות העניין גם היו חיוניות ונחיצות במינוי חברי המועצה, לאור סמכויותיה הנוגעות לפעילותו השוטפת של החינוך הממלכתי הדתי.

כך בתמצית, וכעת יפורט.

רקע עובדתי ומשפטי

המועצה לחינוך ממלכתי דתי – מהותה, סמכויותיה ודרך מינוים של חבריה

5. המועצה לחינוך ממלכתי דתי פועלת מכוח סעיף 13 לחוק חינוך ממלכתי, הקובע כך:

"(א) תוקם מועצה לחינוך ממלכתי דתי; חברי המועצה יתמנו על ידי השר [שר החינוך; הח"מ], באישור הממשלה, כל אחד לתקופה של ארבע שנים. שני חברים יהיו באי כוחו של השר, ששה חברים יתמנו מתוך רשימה של שנים עשר מועמדים שתוצע על ידי שר הדתות¹, שלושה חברים יתמנו

¹ הסמכויות הנתונות לשר לענייני דתות בחוק חינוך ממלכתי הועברו לראש הממשלה (ראו ברשומות, ילקוט הפרסומים 5266 מיום 21.1.04, בעמ' 1642).

מתוך רשימה של ששה מועמדים לפחות שתוצע, בהתאם לתקנות, על ידי ארגוני מורים המייצגים את המורים הדתיים, ושלושה חברים יתמנו מבין החברים הדתיים של ועד החינוך.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי השר, בנסיבות מיוחדות ובאישור הממשלה, להאריך את תקופת כהונתם של חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי בשנה נוספת."

6. חוק החברות הממשלתיות קובע בין היתר הוראות שונות בנוגע לכשירותם והתאמתם של דירקטור, יושב ראש דירקטוריון ומנהל כללי בחברות ממשלתיות [סעיפים 16א, 17, 17א, 18א, 24(ג) ו-37(ג) ו-37(ד) לחוק החברות הממשלתיות], וכן הוראות בנוגע להקמתה ותפקידיה של ועדה לבדיקת מינויים לתפקידים אלה, שתפקידה לבדוק את כשירותם והתאמתם של מועמדים להם (סעיפים 18 ו-18ג לחוק החברות הממשלתיות).

סעיף 60א(א) לחוק החברות הממשלתיות קובע כי הוראות סעיפים אלה יחולו גם לעניין מינויים לכהונה בתאגידים שהוקמו בחוק **וכן בגופים אחרים שהוקמו בחיקוק, המפורטים בתוספת השנייה לחוק החברות הממשלתיות**, בשינויים המחויבים לפי העניין וכמפורט בסעיף 60א(ב) לחוק החברות הממשלתיות, והכל אם המינוי נעשה בידי שר או בידי הממשלה, או בהמלצתם או באישורם של מי מהם, ובכפוף להוראות החוק או החיקוק שמכוחו מוקם התאגיד או הגוף.

המועצה לחינוך ממלכתי דתי מופיעה בתוספת השנייה לחוק החברות הממשלתיות (פרט 10), ומינוי חבריה נעשה כאמור על ידי שר החינוך באישור הממשלה. על כן, חלות על המינוי ההוראות האמורות בחוק החברות הממשלתיות לעניין כשירותם והתאמתם של המתמנים לחברים בה ולעניין בדיקת המינוי על ידי הוועדה לבדיקת מינויים.

7. חוק חינוך ממלכתי מקנה למועצה לחינוך ממלכתי דתי סמכויות שונות. כך, נקבע בחוק זה (בסעיף 15) כי שר החינוך ייוועץ, בהתאם לסדרים שנקבעו בתקנות, במועצה בטרם ישתמש בסמכות מן הסמכויות המסורות לו לפי חוק זה [חוץ מן הסמכויות לפי סעיפים 12, 13, 31, 32 והשימוש הראשון בסמכותו לפי סעיף 17] הנוגעות לחינוך הממלכתי הדתי, לרבות מינוי מנהל אגף החינוך הדתי במשרד החינוך, ומינוים של מפקחים, מנהלים ומורים למוסדות החינוך הממלכתי הדתי. בין סמכויות אלה המסורות לשר החינוך בחוק חינוך ממלכתי נמצאות סמכויות בנושא קביעת תוכנית הלימודים וקביעת ספרי הלימוד (סעיף 4 לחוק); בנושא תוכנית השלמה במוסד חינוך (סעיפים 5-7); בנושא תוכנית לשעות נוספות (תל"ן) במוסד חינוך (סעיף 8 לחוק); בנושא תוכנית לשם ניסוי במוסד חינוך (סעיף 9 לחוק); בנושא אישור קיצור שבוע הלימודים (סעיף 4 לחוק); ובנושא מיזוג מוסדות חינוך (סעיף 10 לחוק).

בנוסף על כך, נקבע בחוק חינוך ממלכתי כי תוכניות ההשלמה למוסדות החינוך הממלכתי הדתי ייקבעו על ידי שר החינוך בהסכמת המועצה (סעיף 16 לחוק); נקבע כי המועצה רשאית לפסול, מטעמים דתיים בלבד, מינוי או המשכת שירותו של מנהל או מפקח או מורה במוסד חינוך ממלכתי דתי, תוך שאם בא על החלטת הפסול ערר של חבר מחברי המועצה, לא יהא להחלטה תוקף כל עוד לא הכריעו בערר, בדרך שנקבעה בתקנות (סעיף 18 לחוק).

מכוח סעיף 34 לחוק חינוך ממלכתי, הותקנו תקנות חינוך ממלכתי (המועצה לחינוך ממלכתי דתי), התשי"ג-1953, ובה נקבעו הוראות בנוגע לביצוע תפקידי המועצה כפי שנקבעו כאמור בחוק חינוך ממלכתי.

כמו כן, מכוח סעיף 28 לחוק חינוך ממלכתי, הקובע כי שר החינוך רשאי לצוות כי הוראות סעיפים 1-19, 29 ו-34 לחוק זה יחולו בתיאומים שיקבע אותם לפי העניין על בתי מדרש

למורים ולגננות, הותקנו תקנות חינוך ממלכתי (בתי מדרש למורים ולגננות), התשי"ח-1958.

בתקנה 4 לתקנות אלה נקבע כי תוכניות הלימודים לקראת תואר מוכר כמשמעותו בסעיף 22 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, הנלמדות במוסד להכשרת עובדי חינוך, יתאימו לדרישות הרישוי של עובדי הוראה ולצורכי מערכת החינוך, לפי תוכניות הלימודים במוסדות החינוך; וכי השר או מי שהסמיכו לכך רשאי לאשר למועצה להשכלה גבוהה כי תוכנית לימודים במוסד להכשרת עובדי חינוך מתאימה כאמור. תקנה 8 קובעת כי השר ייוועץ במועצה לחינוך ממלכתי דתי בטרם ישתמש בסמכותו האמורה לפי תקנה 4 הנוגעת למוסד להכשרת עובדי חינוך לחינוך ממלכתי דתי. כמו כן, נקבע בתקנות אלה, עם דימיון לאשר נקבע כאמור בסעיף 18 לחוק חינוך ממלכתי לגבי מנהל או מפקח או מורה במוסד חינוך ממלכתי דתי, כי המועצה רשאית להחליט שהיא מתנגדת, מטעמים דתיים בלבד, בנסיבות המצדיקות זאת, למינויו או להמשך העסקתו של מנהל מוסד להכשרת עובדי חינוך לחינוך ממלכתי דתי או מרצה או מורה במוסד כאמור; וכי אם הוגש על החלטה זו ערר של חבר מחברי המועצה, לא יהיה להחלטה תוקף כל עוד לא הכריעו בערר.

8. כמו כן, ביחס לסוגיות הנוגעות למיזוג ולאיחוד של מכללות אקדמיות של החינוך הממלכתי הדתי, והעברתן מתקצוב משרד החינוך לתקצוב הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה (ות"ת), מתייעצת שרת החינוך עם המועצה לחינוך ממלכתי דתי.

תהליך מינויים של חברי המועצה הנוכחית

9. מינויים של חברי המועצה **הקודמת** אושר בהחלטת ממשלה מס' 2630 מיום 4.5.17 (ההחלטה צורפה **לעתיירה דנן** כנספח 14, וכן מפורסמת באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה²).

על כן, ובהתאם לסעיף 13(א) לחוק חינוך ממלכתי שהובא לעיל, הקובע כי חברי המועצה יתמנו לתקופה של ארבע שנים, הסתיימה תקופת כהונתה של המועצה הקודמת ביום 4.5.21 – בשלהי תקופת כהונתה של הממשלה השלושים וחמש, קרי הממשלה שקדמה לממשלה הנוכחית.

10. ביום 13.6.21 כוננה ממשלה חדשה, היא הממשלה השלושים ושש, הממשלה הנוכחית, ובמסגרתה גם נכנסה לכהונתה שרת חינוך חדשה, ח"כ ד"ר יפעת שאשא ביטון, היא שרת החינוך הנוכחית.

11. כבר מתחילת כהונתה פעלה שרת החינוך לצורך מינוי חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי, כפי שיפורט כעת.

12. כאמור בסעיף 13(א) לחוק חינוך ממלכתי, שהובא לעיל, ובו נקבעה דרך מינויים של חברי המועצה, נקבע בין היתר כי שלושה מחברי המועצה יתמנו מבין חבריו של הוועד לענייני חינוך (המכונה גם "ועד החינוך"). תוקף מינויים של חברי ועד זה פקע כבר ביום 5.2.18 [משמונו בהחלטת ממשלה מס' 1277 מיום 5.2.14³, ובהתאם לסעיף 12(א) לחוק חינוך ממלכתי, תקופת כהונתם היא ארבע שנים]. על כן, היה צורך למנות קודם כל ועד זה, לצורך מינוי חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי.

² קישור להחלטה באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה – https://www.gov.il/he/departments/policies/2017_dec2630

³ קישור להחלטה באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה – https://www.gov.il/he/departments/policies/2014_des1277

כבר מתחילת כהונתה החלה שרת החינוך בהליך של מינוי חברי ועד החינוך.

סעיף 12 לחוק חינוך ממלכתי קובע את הקמתו של הוועד לענייני החינוך, ובכלל זה קובע כי "מספר חבריו יהיה לא פחות מחמישה עשר. חברי הוועד יתמנו על ידי השר, באישור הממשלה, כל אחד לתקופה של ארבע שנים. כחברי הוועד יתמנו אנשים פעילים בשדה החינוך, עובדים של משרד החינוך והתרבות שמספרם לא יעלה על 25% מכל חברי הוועד, ומועמדים של רשויות מקומיות, מוסדות החינוך הגבוה והסתדרות המורים, מתוך רשימות שיוגשו לשר לפי בקשתו" (כן נקבע כי על אף האמור, "רשאי השר, בנסיבות מיוחדות ובאישור הממשלה, להאריך את תקופת כהונתם של חברי ועד החינוך בשנה נוספת").

הקמת ועד החינוך ארכה זמן, שכן בהתאם להוראות חוק חינוך ממלכתי כאמור, נדרשה אפוא שרת החינוך לפנות אל ראשי המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, אל יו"ר מרכז השלטון המקומי ויו"ר מרכז המועצות האזוריות, וכן אל שני ראשי ארגוני המורים, כדי שאלה יגישו את רשימת המומלצים מטעמם לשמש כחברי ועד החינוך, הכל בהתאם להוראות חוק חינוך ממלכתי.

כך, ביום 15.7.21 פנתה שרת החינוך אל ראשי המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, אל יו"ר מרכז השלטון המקומי ויו"ר מרכז המועצות האזוריות, וכן אל שני ראשי ארגוני המורים, כדי שאלה יגישו את רשימת המומלצים מטעמם לשמש כחברי ועד החינוך בהתאם להוראות חוק חינוך ממלכתי. עד יום 1.8.21 הוגשו רשימות המומלצים על ידי ראשי המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, מרכז השלטון המקומי, מרכז המועצות האזוריות, ושני ראשי ארגוני המורים. ביום 8.12.21 לאחר שהוגשו הרשימות כאמור ושרת החינוך גיבשה את רשימת המועמדים לכהן בוועד החינוך, הועברו ללשכה המשפטית של משרד החינוך לבחינה כלל השאלונים וקורות החיים של המועמדים. ביום 15.12.21 הועברה לשרת החינוך חוות דעת משפטית מהלשכה המשפטית של משרד החינוך לעניין מועמדותם של המועמדים לחברים בוועד החינוך. ביום 17.2.22 הועברו שמות המועמדים וחוות הדעת המשפטית על ידי לשכת שרת החינוך לוועדה לבדיקת מינויים (פרק הזמן עד להעברת חוות הדעת לוועדה נבע מכך שבשאלונים שמולאו על ידי המועמדים, היו חסרים תצהירים תומכים, ובחידושי מינוי היו חסרות חוות דעת נדרשות). ביום 28.2.22 מצאה הוועדה לבדיקת מינויים כי המועמדים המוצעים כשירים ומתאימים לכהן כחברים בוועד החינוך. ביום 24.3.22 החליטה הממשלה (החלטת ממשלה מס' 1318⁴) לאשר את מינוים של חברי ועד החינוך כפי שהוצעו על ידי שרת החינוך.

13. בתוך כך, פעלה שרת החינוך במקביל להקמת המועצה לחינוך ממלכתי דתי גם במישור החברים הנדרשים, חוץ מאלה הנוגעים לוועד החינוך. לצורך כך פנתה השרה, בהתאם לדין, אל ראש הממשלה [שלידיו הועברו סמכויות שר הדתות, הנזכר בסעיף 13(א) בחוק חינוך ממלכתי] וכן אל שני ראשי ארגוני המורים, כדי שאלה יגישו את רשימות המועמדים המומלצים מטעמם לשמש כחברי המועצה בהתאם להוראות חוק חינוך ממלכתי.

כך, ביום 7.10.21 פנתה שרת החינוך אל ראש הממשלה וכן אל שני ראשי ארגוני המורים, כדי שאלה יגישו את רשימת המועמדים המומלצים מטעמם לשמש כחברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי בהתאם להוראות חוק חינוך ממלכתי. שרת החינוך ביקשה למנות את הרב פרופ' יהודה ברנדס כב"כ השרה במועצה. מאחר שהרב פרופ' ברנדס משמש כנשיא מכללת הרצוג, נעשתה ביום 28.2.22 פנייה למשרד המשפטים לצורך היועצות האם ניתן למנותו לאור האמור. ביום 2.5.22 הוחלט, בהמשך לדיון בעניין בין משרד החינוך למשרד המשפטים, כי ניתן למנות את הרב פרופ' ברנדס למועצה, בהגבלות מסוימות שייקבעו בהסדר ניגוד עניינים שייערך לו. ביום 17.5.22 הוגשו רשימות המומלצים על ידי ראש

⁴ קישור להחלטה באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה – https://www.gov.il/he/departments/policies/dec1318_2022

הממשלה ושני ראשי ארגוני המורים. עד יום 31.5.22, לאחר שהוגשו הרשימות כאמור ושרת החינוך גיבשה את רשימת המועמדים לכהן במועצה, הועברו ללשכה המשפטית של משרד החינוך לבחינה כלל השאלונים וקורות החיים של המועמדים. ביום 2.6.22 הועברה לשרת החינוך חוות דעת משפטית מהלשכה המשפטית של משרד החינוך לעניין מועמדותם של החברים למועצה. **ביום 8.6.22 שמות המועמדים וחוות הדעת המשפטית הועברו על ידי לשכת שרת החינוך לוועדה לבדיקת מינויים.**

14. ביום 20.6.22, **שנים-עשר ימים לאחר ששרת החינוך כבר העבירה את המועמדים**, שבחרה כי יכהנו במועצה לחינוך ממלכתי דתי, לוועדה לבדיקת מינויים לצורך בדיקתה אותם טרם הבאתם לאישור הממשלה, הודיעו ראש הממשלה (דאז) וראש הממשלה החלופי (דאז) על החלטתם להקדים את מועד הבחירות, תוך שהכנסת העשרים וארבע תתפזר לפני גמר כהונתה.

ביום 30.6.22 התקבל בכנסת חוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע ומימון מפלגות, התשפ"ב-2022 (להלן "**חוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע**"), אשר בו נקבע כי הכנסת העשרים וארבע תתפזר לפני גמר תקופת כהונתה וכי הבחירות לכנסת העשרים וחמש תתקיימנה ביום ז' בחשון התשפ"ג, 1.11.22.

במכתב מיום 30.6.22 למזכיר הממשלה הבהירה היועצת המשפטית לממשלה, כפי שהובהר בדומה כבר בהתפזרות של הכנסת בעבר, כי מבחינה משפטית יש לראות כבר במועד ההודעה האמורה של ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי – 20.6.22 – את המועד שבו התחילה תקופת הבחירות לצורך תחולת ההנחיות הנוגעות להפעלת סמכויותיה של הממשלה המכהנת בתקופה זו.

מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה למזכיר הממשלה מיום 30.6.22 מצורף ומסומן **מש/1.**

15. **סיכום ביניים :**

חוק חינוך ממלכתי קובע כי חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי מתמנים, לתקופת כהונה בת ארבע שנים, על ידי שרת החינוך, באישור הממשלה; תוך שבין החלטת שרת החינוך על זהות חברי המועצה לבין הבאת מינויים לאישור הממשלה, נמצאת גם בדיקת המועמדות על ידי הוועדה לבדיקת מינויים, וזאת בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות.

בענייננו, שרת החינוך החליטה על זהות חברי המועצה והעבירה את המועמדות לוועדה לבדיקת מינויים ביום 8.6.22.

שנים-עשר ימים לאחר מכן, ביום 20.6.22, החלה תקופת הבחירות, המשליכה לעניין המגבלות שחלות על ממשלה בתקופה כזו ובכלל זה בעניין מינויים.

16. הוועדה לבדיקת מינויים התכנסה ודנה בכשירות והתאמת המועמדים לכהונה כחברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי (דיונים שהתקיימו בימים 5.7.22 ו-2.8.22, כעולה ממסמך החלטת הוועדה), ולאחר שהתרשמה שאכן מתקיימים במועמדים תנאי הכשירות וההתאמה, מסרה ביום 28.8.22 את החלטתה לשרת החינוך.

17. כך, ביום 5.7.22 התכנסה הוועדה לבדיקת מינויים, בראשות ממלאת מקום יושבת ראש הוועדה, כבוד השופטת (בדימוס) שולמית דותן, כדי לדון במינוי.

בהמשך לכך, נעשתה פנייה מטעם הוועדה ליעוץ המשפטי לממשלה [מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מינהלי) במשרד המשפטים] בשאלת האפשרות להתקדם בהליך המינוי בשים לב לקיומה של תקופת בחירות.

במענה לכך, ולאחר שיח בעניין, השיבו בימים 10.7.22 ו-11.7.22 משרד החינוך, וכן מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מינהלי), על דעתו של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי), כי אין מניעה מינוי, וזאת בשים לב ל"מועד הקובע" לעניין, בהתאם להנחיות היועצת המשפטית לממשלה (שלהן נידרש ביתר הרחבה בהמשך תגובה זו, בחלק של העמדה המשפטית).

כן יצוין כי **מעבר לצורך**, לעמדת המדינה, ניתנה, בהמשך לבקשת הוועדה, התייחסות מצד משרד החינוך גם בהיבטי נחיצות המינוי ובשאלה האם ניתן למנות את המועצה לפרק זמן קצר יותר, בשים לב לתקופת הבחירות, והושב כי גם בהיבטים אלה אין מניעה להתקדם במינוי. בכלל זה הושב, וזאת גם על דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי), כי לא ניתן למנות את חברי המועצה לתקופה שאינה לארבע שנים, כיוון שההוראה בעניין משך תקופת הכהונה קבועה **בחוק** (גם לכך נידרש עוד בהמשך תגובה זו, בחלק של העמדה המשפטית).

ביום 2.8.22 התכנסה הוועדה לדיון נוסף, וביום 28.8.22 מסרה הוועדה לבדיקת מינויים לשרת החינוך את החלטתה לגבי המועמדים. הוועדה חיוותה דעתה לגבי כל אחד מהמועמדים, ומצאה כי מתקיימים במועמדים תנאי הכשירות וההתאמה הנדרשים לכהונה כחברים במועצה, לאחר שחתמו על הסדרים למניעת ניגוד עניינים, כפי שהועברו אליהם על ידי הוועדה וצורפו למסמך שהגישה כאמור הוועדה לשרת החינוך בגמר הבחינה.

יצוין לשלמות התמונה כי בתוך כך, עמדה הוועדה, בפתח מסמך החלטתה, על הבעייתיות הקיימת, בראייתה-שלה, בקיומו של הליך המינוי בתקופת בחירות ועל הסתייגותה מכך, הכל כמפורט במסמך.

עם זאת, הוועדה גם היתה ערה לגבולות תפקידה ולכך שאין זה במסגרת תפקידה-שלה לקבוע בעניין זה, בכותבה, לאחר פירוט ההסתייגות, כי "הוועדה וחבריה יודעים את מקומם. אין הם הגוף הממנה. תפקידה של הוועדה, כפי 'נקבעו בחוק ובפסיקה הם לבחון את תנאי הכשירות של המועמדים ואת מידת התאמתו של כל מועמד לתפקיד המוצע ולייעץ לשר הממנה. כפי שצוין, חברי הוועדה למדו היטב את כל החומרים שהוגשו לעיונם ביחס לכל אחת ולכל אחד מן המועמדים המוצעים. הוועדה דנה בשאלה אם להימנע מן הדיון עקב הסתייגויותיה המפורטות והחליטה להתייחס למועמדים השונים ולכשירותם תוך הדגשת ההסתייגות ממינויים בעת הזו" (עמ' 4, סעיף 11).

מסמך החלטת הוועדה לבדיקת מינויים מיום 28.8.22 מצורף ומסומן **מש/2**.

18. הצעה להחלטת ממשלה בדבר אישור מינוים של חברי המועצה עתידה היתה לעלות בישיבת הממשלה ביום 4.9.22. להצעה נלוותה גם חוות דעת משפטית מפורטת מטעם היועצת המשפטית למשרד החינוך, שבה עמדה, בין היתר, גם על היבטי הבחירות, וקבעה, בהתאם לניתוח ההוראות הרלוונטיות, כי אין מניעה משפטית לאישור המינוי על ידי הממשלה. (ההצעה, על מסמכיה, צורפה **לעתירה דנן** כנספח 1⁵).

19. בתוך כך, במכתב מיום חמישי 1.9.22 פנו עותרות 1 ו-2, באמצעות באת-כוחן, לשרת החינוך "בדרישה להשעיה מיידית של ביצוע מינויים חדשים למועצת החינוך הממלכתי-דתי ("מועצת החמ"ד") וזאת בעיצומה של תקופת הבחירות לכנסת ה-25", ובו פורט מדוע לשיטת העותרות אין מקום להמשיך בהליך המינוי. בסיום המכתב נכתב כי "ככל שלא תודיעי על כוונתך להימנע מהמינוי עד ליום א', 4.9.2022, בשעה 8:00 בבוקר, תפעל מרשתי בכל הכלים החוקיים העומדים לרשותך, לרבות פניה לערכאות המוסמכות".

⁵ להלן גם קישור להצעה, על מסמכיה, באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה – https://www.gov.il/BlobFolder/reports/seder-gov020922/he/Seder_Gov_n745-1-chemad.pdf

המכתב מאת עותרות 1 ו-2 מיום 1.9.22 צורף לעתירה דנן כנספח 4.

בנוסף, במכתב מאותו יום, 1.9.22, פנתה גם עמותת התנועה למשילות ודמוקרטיה ליועצת המשפטית לממשלה (עם העתק לשרת החינוך ולראש הממשלה, כאמור במכתב) בבקשה לקבוע כי אין לאשר את מינויים של חברי המועצה בתקופת הבחירות.

המכתב מאת עמותת התנועה למשילות ודמוקרטיה מיום 1.9.22 מצורף ומסומן מש/3.

20. בהמשך לכך, ביום ראשון 4.9.22 השיבו היועצת המשפטית של משרד החינוך וממונה בכיר במחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מינהלי) במשרד המשפטים, בהתאמה, במכתבים מפורטים, לשתי הפניות האמורות. בין היתר, עמדו במכתביהם על כך שהליך מינוי חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי החל חודשים רבים לפני כן וארך זמן רב, גם בשל מורכבות ההליך, וכי הליך המינוי מצידה של שרת החינוך הושלם עוד לפני שהחלה תקופת הבחירות; ועל כן, ובהתאם לדיון, ובכלל זה פסיקתו של בית משפט נכבד זה והנחיות היועצת המשפטית לממשלה, אין מניעה משפטית להשלים את הליך המינוי של חברי המועצה ולתקופה הקבועה בחוק.

מכתב המענה מאת היועצת המשפטית למשרד החינוך מיום 4.9.22 צורף לעתירה דנן כנספח 3.

מכתב המענה מאת ממונה בכיר במחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מינהלי) במשרד המשפטים מיום 4.9.22 מצורף ומסומן מש/4.

21. לאחר שליחת המענה האמור, ועת התקשרו מהלשכה המשפטית של משרד החינוך עם ב"כ העותרות לוודא כי המענה התקבל, נמסר מצידם כי כבר הוגשה עתירה (בהמשך הגיעה העתירה – בג"ץ 5793/22 – בעניין מינויים של חברי המועצה, שהגישו עותרות 1 ו-2 לעתירה דנן). לאור העובדה שבאותו יום, 4.9.22, היתה אמורה, כאמור לעיל, לעלות לדיון בממשלה הצעת החלטה לאישור המינוי, ובשים לב לכך שטרם ניתנה אז החלטה שיפוטית בנוגע לעתירה, הוחלט, ולו לשם הזהירות, כי הממשלה תקיים דיון בהצעת ההחלטה, אולם לא תקבל החלטה עד להתבהרות העניין. ואכן כך נעשה, והתקיים באותו יום דיון בלבד, ללא הצבעה.

22. ביום 5.9.22, למחרת הגשתה, דחה בית המשפט הנכבד (כבוד השופטים נ' סולברג, א' שטיין, ח' כבוב) את העתירה האמורה בבג"ץ 5793/22 על הסף (אף בלא שנדרשה תגובה לה), מחמת היותה מוקדמת, מחמת אי-מיצוי הליכים ומחמת היעדר תשתית עובדתית מספקת.

23. בהמשך לכך, החליטה הממשלה (החלטת ממשלה מס' 1847) ביום 6.9.22 לאשר את מינויים של ארבעה-עשר חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי (זה מספר חברי המועצה כפי שנקבע כאמור בחוק חינוך ממלכתי), כפי שנקבע בהצעת ההחלטה של שרת החינוך.

חברי המועצה הם:

הרב פרופ' יהודה ברנדס, נשיא המכללה האקדמית הרצוג ומרצה לתלמוד ולחינוך במכללה האקדמית הרצוג;
גב' רחל שפרכר-פרנקל, מרצה לתלמוד והלכה ויועצת הלכה במדרשת נשמת;
הרב אורי שרקי, ראש המחלקה הישראלית במכון מאיר, מרצה ב"ראש יהודי" – מרכז ללימודי יהדות בתל-אביב, רב קהילת בית יהודה בירושלים ויושב ראש ארגון ברית עולם;

הרב ניסים מלכה, חבר מועצת העיר קריית שמונה, שבעבר שימש כמורה, כמנהל בית ספר, כשליח מטעם הסוכנות היהודית, כראש המועצה הדתית קריית שמונה וכחבר דירקטוריון של מכללת תל חי ;

הרב עמיחי חיים גורדין, ר"מ בשיבת ההסדר הר-עציון, מייסד ומנהל את תוכנית "צורים" להוראה מובילה במכללה האקדמית הרצוג ;

גב' אסתר רוזנברג, מנהלת וראש בית המדרש הגבוה לנשים במגדל עוז ;

ד"ר לאה ויזל, ראש המדרשה באוניברסיטת בר-אילן ;

גב' שרה אליאש, ראש בית המדרש תורה-נפש-יצירה בקדומים ומרצה במכללה ירושלים ;

ד"ר מרים שליטל, יו"ר המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך ;

גב' שושי שפיגל, ממנהל ארצית חינוך חברתי קהילתי במינהל חברה ונוער במשרד החינוך ;

מר גלעד מסינג, מנהל ישיבה תיכונית אורט טבריה ;

גב' ברכה דאום רייטר, מזכירת סניף ירקון וחברת מועצת ארגון המורים ;

גב' אורלי לרר, מנהלת בית ספר ממלכתי דתי הרא"ל בירושלים ונציגת הסתדרות המורים ;

מר גבריאל שמעון, יו"ר ארגון המורים הדתיים בהסתדרות המורים.

24. בימים 6.9.22 ואילך נעשו פניות נוספות מצד העותרות, ואלה נענו על ידי גורמי הייעוץ המשפטי לממשלה (ראו נספחים 7-13 לעתירה דנן).

הגשת העתירה דנן ולאחריה

25. ביום 15.9.22, תשעה ימים לאחר קבלת החלטת הממשלה, הוגשה העתירה דנן. במסגרת העתירה למתן צו על תנאי גם הוגשה בקשה למתן צו ביניים, שיורה להקפיא לאלתר את מינוי חברי המועצה עד למתן פסק דין בעתירה.

26. בהחלטת כבוד השופט שטיין מיום 15.9.22 נקבע: "לתגובת המשיבים עד ליום 16.11.2022".

27. ביום 21.9.22 הגישו העותרות לבית המשפט הנכבד "בקשה למתן החלטה בבקשה למתן צו ביניים ובקשה לקיום מועדים מזורזים", בה צוין בין היתר כי מפגש ראשון של המועצה לחינוך ממלכתי דתי, בראשות שרת החינוך, צפוי להתקיים ביום 2.10.22. בהחלטה מיום 22.9.22 **דחה** כבוד השופט שטיין בהחלטה מנומקת את הבקשה (אף מבלי להיזקק לתגובה לה).

28. ביום 29.9.22 הגישו העותרות לבית המשפט הנכבד בקשה פעם נוספת, "בקשה לעיון מחדש בבקשת העותרות מיום 21.9.2022". גם בקשה זו **נדחתה**, בהחלטה מנומקת של כבוד השופט שטיין מיום 2.10.22 (אף מבלי להיזקק לתגובה לה).

29. יצוין כי ביום 2.10.22 התקיימה הישיבה הראשונה כאמור של המועצה לחינוך ממלכתי דתי. הישיבה היתה ישיבה חגיגית לרגל כינוסה הראשון של המועצה לאחר אישור מינויה, בהשתתפות שרת החינוך ומנכ"לית משרד החינוך. בישיבה נבחר חבר המועצה, הרב פרופ' יהודה ברנדס, ליו"ר המועצה.

פרוטוקול ישיבת המועצה לחינוך ממלכתי דתי מיום 2.10.22 מצורף ומסומן **מש/5**.

30. ביום 2.11.22 התכנסה המועצה לחינוך ממלכתי דתי לישיבה נוספת.

31. עמדת המדינה היא כי **דין העתירה להידחות על הסף, משהיא אינה מגלה עילה להתערבותו של בית משפט נכבד זה.**

בהתאם לחוק חינוך ממלכתי, חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי מתמנים על ידי שרת החינוך, באישור הממשלה; תוך שטרם אישור המינוי נדרשת למינוי גם ועדה לבדיקת מינויים, וזאת בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות.

שרת החינוך, לאחר תהליך שנמשך חודשים בשים לב למורכבות תהליך המינוי, **השלימה את בחירת חברי המועצה והעבירה את שמותיהם לוועדה לבדיקת מינויים כבר ביום 8.6.22, לפני תחילתה של תקופת הבחירות, שהחלה ביום 20.6.22.** הוועדה לבדיקת מינויים סיימה את עבודתה בנוגע לבדיקת המינויים ביום 28.8.22, וביום 4.9.22 הובא המינוי לדיון בממשלה, ואושר על ידיה ביום 6.9.22 [ולא ביום 4.9.22, בשל כך שהומתן עם ההצבעה בממשלה בשים לב לכך שעותרות 1 ו-2 הגישו באותו יום עתירה בעניין (בג"ץ 5793/22) לבית משפט נכבד זה, שדחה אותה על הסף למחרת, 5.9.22].

על כן, עמדת המדינה היא שבהתאם לדין, ובכלל זה פסיקתו של בית משפט נכבד זה, והנחיות היועצת המשפטית לממשלה שם נקבע בבירור כי ניתן להשלים, כמפורט שם, גם בתקופת בחירות מינוי מהסוג המדובר בענייננו אשר עליו החליט השר הרלוונטי והעבירו לוועדה לבדיקת מינויים לפני המועד שבו החלה תקופת הבחירות – לא קמה בענייננו מניעה משפטית כלשהי להשלמת תהליך אישור המינוי על ידי הממשלה גם בתקופת בחירות כפי שנעשה, משעה ששרת החינוך החליטה כאמור בדבר המינוי והעבירה אותו, עוד לפני שהחלה תקופת הבחירות, לבחינת הוועדה לבדיקת מינויים.

לעמדת המדינה, די בכך כדי לדחות את העתירה. **מעבר לצורך** אפוא, יצוין גם כי בנסיבות העניין לא היתה אפשרות חלופית מעשית למינוי לפרק זמן קצר יותר, משעה שמשך תקופת הכהונה (ארבע שנים) קבוע **בחוק**; וכן שבנסיבות העניין גם היתה חיוניות ונחיצות במינוי חברי המועצה, לאור סמכויותיה הנוגעות לפעילותו השוטפת של החינוך הממלכתי הדתי.

כך בתמצית, וכעת יפורט.

32. ביום 30.6.22 התקבל בכנסת חוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע, אשר בו נקבע כי הכנסת העשרים וארבע תתפזר לפני גמר תקופת כהונתה וכי הבחירות לכנסת העשרים וחמש תתקיימנה ביום ז' בחשוון התשפ"ג, 1.11.22.

מכאן ואילך, הפכה הממשלה המכהנת לממשלה יוצאת (ולאחר יום הבחירות – לממשלת מעבר); ממשלה זו ממשיכה אמנם לכהן עד שתיכון ממשלה חדשה, אך מרחב הפעולה שלה ואופן הפעלת סמכויותיה שונים משל ממשלה רגילה, כפי שנקבע בפסיקתו של בית משפט נכבד זה.

33. סעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה קובע את עקרון רציפות הממשלה. מכאן שמבחינה עקרונית כל הסמכויות העומדות לממשלה ולשריה ב"ימים רגילים" עומדות לה גם בתקופת בחירות [ראו בג"ץ 1004/15 **התנועה למשילות ודמוקרטיה נ' השר לבטחון פנים**, פסקה 14 לחוות דעתה של כבוד הנשיאה נאור (1.4.15); להלן "עניין התנועה למשילות ודמוקרטיה"]; בג"ץ 5167/00 **וייס נ' ראש-הממשלה של מדינת ישראל**, פ"ד נה(2) 455, 465 (25.1.01); להלן "עניין וייס"]. עם זאת, כפי שנקבע בפסיקה ענפה של בית משפט נכבד זה, מתחם הסבירות בהפעלת הסמכויות העומדות לממשלה ולחבריה הוא מצומצם יותר בתקופת בחירות ועשוי להביא לכך שפעולות מסוימות שהממשלה רשאית ברגיל לבצע, בתקופת בחירות היא תהיה מנועה או מוגבלת יותר בביצוען (ראו למשל עניין **התנועה למשילות ודמוקרטיה**, פסקאות 14-15 לחוות דעתה של כבוד הנשיאה נאור והאסמכתאות

שם). זאת, בשל כך שהממשלה כבר אינה מכהנת מכוח אמון הכנסת, אלא מכוח עקרון הרציפות, וכן יש חשש שמא הממשלה, בשל כך שמדובר בתקופת בחירות, תקבל החלטות משיקולים פוליטיים, מפלגתיים או אישיים שאין להם מקום, וכן שתכבול את ידי הממשלה הבאה, וזאת כשהיא עצמה כבר מכהנת אך מכוח עקרון רציפות הממשלה.

בתוך כך, גם הודגש בפסיקתו של בית המשפט הנכבד כי העיקרון בדבר מוגבלות היחסית של הממשלה בתקופת בחירות הוא נקודת מוצא, ולא סיום, וכי אין הוא משמיע איסור מוחלט על הממשלה לפעול בתקופת בחירות, אלא שהדברים צריכים להיבחן ולהישקל, תוך קיום איזון הולם, בשים לב למכלול נסיבות העניין שעל הפרק, ובשים לב לתכליות שנמצאות כאמור בבסיס ההגבלה של ממשלה בתקופת בחירות [ראו למשל עניין **התנועה למשילות ודמוקרטיה**, פסקה 15 לחוות דעתה של כבוד הנשיאה נאור; עניין **וייס**, עמ' 470-468; בג"ץ 8815/05 **לנדשטיין נ' שפיגלר**, פסקאות 10-9 (26.12.05); בג"ץ 258/13 **חי נ' ועדת החריגים לקציבת כהונת משרה בכירים מכהנים במשרד ראש הממשלה**, פסקה 19 (20.3.13)]. בכלל זה, יכול שיימצא כי לא ניתן למנות; יכול שיימצא כי יש מקום למינוי באופן סביר והולם אחר, כגון מינוי ממלא מקום זמני; יכול שיימצא כי אין מניעה למינוי כרגיל; והכל, בשים לב למכלול השיקולים הצריכים לעניין ובשים לב לתכליות והרציונלים שבבסיס הדברים.

34. כפי שנקבע בפסקה, נושא המינויים בתקופת בחירות הוא אך מקרה פרטי של שאלת השימוש בסמכויות העומדות לממשלה, בתקופת בחירות (ראו עניין **התנועה למשילות ודמוקרטיה**, פסקה 14 לחוות דעתה של כבוד הנשיאה נאור), ועל כן גם לגבי חלים העקרונות האמורים.

35. בהתאם לפסיקתו של בית המשפט הנכבד, וכדי לקבוע הנחיות ולעשות קונקרטיזציה של העקרונות החלים בעניין, הוצאה הנחיות יועץ משפטי לממשלה בעניין, היא הנחיה מס' 1.1501 "מינויים בתקופת בחירות" (להלן "**הנחיות היועצת המשפטית לממשלה**" או "**ההנחיה**"; ההנחיה צורפה **לעתירה דנו** כנספח 2, וכן מפורסמת באתר האינטרנט של משרד המשפטים⁶).

ההנחיה עומדת על הרציונלים והתכליות שבבסיס הדברים, ונפנית לקבוע הנחיות פרטניות באשר לסוגי המקרים השונים העשויים להתעורר בתקופת בחירות, והמענה שיש לתת להן, בשים לב לנסיבות הדברים, שעשויות להוביל להחלטות שונות.

36. ההנחיה קובעת, בהתאם לפסיקתו של בית משפט נכבד זה, כי על הממשלה והשרים בממשלה יוצאת לנהוג באיפוק הראוי למעמד של ממשלה יוצאת בהפעלת הסמכויות לגבי כל אותם עניינים שאין כורח ודחיפות לפעול בהם בתקופת הבחירות.

לצד זאת, קובעת ההנחיה, בהמשך לפסיקתו של בית משפט נכבד זה, כי תקופת הבחירות אינה גוזרת חובה להימנע מכל פעולה שהיא, אלא יש לבצע איזון עדין בין החובה להבטיח יציבות והמשכיות שלטונית, לבין חובת השמירה על איפוק וריסון. עוד קובעת ההנחיה כי אין לומר שקיימת מניעה מוחלטת לבצע מינויים גם בתקופת בחירות, אלא השאלה היא שאלה של שיקול דעת. כן קובעת ההנחיה כי ההכרעה בדבר איוש משרה פלונית בתקופת בחירות נבחנת בשים לב למאפייניה של הסמכות הקונקרטית המופעלת ותלויה בגורמים שונים והיא פרי מלאכת איזון בין השיקולים המנחים הצריכים לעניין.

⁶ קישור להנחיות – <https://www.gov.il/he/departments/dynamiccollectors/legal-advisor-guidelines?skip=0&InstructionNumber=&SearchText=%D7%91%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA>

37. בענייננו, יוזכר, כפי שפורט לעיל, כי מינונם של חברי המועצה לחינוך ממלכתי דתי נעשה, בהתאם לסעיף 13(א) לחוק חינוך ממלכתי, על ידי שרת החינוך, באישור הממשלה, ולאחר שטרם הבאת המועמדים לאישור הממשלה בחנה את מינונם הוועדה לבדיקת מינויים, וזאת בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות, בדומה לאשר נעשה לגבי מינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים שונים.

הנחיית היועצת המשפטית לממשלה קובעת הוראה ברורה לעניין זה, **בהתאם למועד שבו הועברו המינויים, על דעת השר או השרים הרלוונטיים, לבדיקת הוועדה לבדיקת מינויים** – האם לפני המועד הקובע לעניין תחילת תקופת הבחירות או אחריו.

כפי שנקבע בהנחיה, "המועד הקובע" לעניין זה "הוא המועד בו החלה "תקופת הבחירות", בהתאם לנסיבות הייחודיות והמשתנות בכל מערכת בחירות" (ראו בתחתית העמוד השלישי להנחיה). בענייננו, כאמור במכתבה של היועצת המשפטית לממשלה מיום 30.6.22 שהובא לעיל, המועד הקובע הוא 20.6.22, בו הודיעו ראש הממשלה (דאז) וראש הממשלה החלופי (דאז) על כוונתם להקדים את הבחירות (ועוד לפני התקבלות חוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע, שהתקבל כאמור ביום 30.6.22).

בהמשך לכך, נקבע בהנחיה כי לגבי הליכי מינוי שבהם המועמדים הועברו לוועדת המינויים לפני המועד הקובע – הליכי מינוי אלה "יושלמו כרגיל" [ראו סעיף 4(א)(1) להנחיית היועצת המשפטית לממשלה; ההדגשות לא במקור]; תוך שאם המינוי הועבר לוועדה אך טרם נבחן על ידיה עד המועד הקובע, ולמועמד זיקה אישית, פוליטית או עסקית לשר משרי הממשלה, אישור המינוי יותנה בעמידה במבחן מחמיר ביחס לקיומם של "כישורים מיוחדים" [ראו סעיף 4(א)(2) להנחיית היועצת המשפטית לממשלה].

כמפורט לעיל, זה המצב בענייננו, שעה ששרת החינוך העבירה את המועמדים לוועדה לבדיקת מינויים ביום 8.6.22, ותקופת הבחירות החלה שנים-עשר ימים לאחר מכן, ביום 20.6.22.

38. הכלל האמור מגשים את העיקרון הקבוע בפסיקתו של בית המשפט הנכבד, והוא שיש לבחון את הדברים לגבי תקופת בחירות באופן מאוזן ובשים לב לתכלית שבבסיס הדברים ולנסיבות העניין, ולא באופן "מכני", "אוטומטי", לפה או לפה (איסור מוחלט או אפשר מוחלט). ולעניין הספציפי שבפנינו, הטעם לכך מוסבר היטב בהנחיית היועצת המשפטית לממשלה, בכך ש"נקודת האיזון שנקבעה היא התייחסות שונה למינויים שהחלו לפני המועד הקובע לבין מינויים שהחלו לאחריו. בעניין זה ניתן משקל לכך שההחלטה על מינוי דירקטור בחברה ממשלתית או חבר מועצה בתאגיד ציבורי מקבלת ביטוי מעשי בהצעת המינוי המועברת, על דעת השרים הממנים, לבחינת הוועדה לבדיקת מינויים. לכן, אם ההחלטה על המינוי, קרי, העברתו לבחינת הוועדה לבדיקת מינויים, נתקבלה לפני המועד הקובע, החשש כי ההחלטה נבעה משיקולי בחירות, קהה. במקרים אלה יש ליתן משקל רב יותר לצורך בהתנהלות תקינה של החברות והתאגידים ולאפשר את המשך הליכי המינוי" (סעיף 4 להנחיה, בעמוד השמיני להנחיה).

(על כך יצוין עוד כי בענייננו, כפי שפורט לעיל, לא רק שההחלטה על המינוי מצד שרת החינוך כבר התקבלה, עם העברת המועמדות לוועדה לבדיקת מינויים, לפני שהחלה תקופת הבחירות, אלא שגם הליכי איתור המועמדים החלו הרבה לפני כן, וללא קירבה למועד הבחירות.)

39. לעמדת המדינה, בכך די כדי לדחות את העתירה, מקום שבו ההחלטה על המינוי מצד שרת החינוך התקבלה והועברה לוועדה לבדיקת מינויים לפני תחילת תקופת הבחירות; וזאת, בהתאם לפסיקתו של בית משפט נכבד זה, ולהנחיית היועצת המשפטית לממשלה.

40. **מעבר לצורך יצוין**, כי לעמדת המדינה גם לא היה מקום בנסיבות העניין למינוי במתכונת אחרת, כגון לפרק זמן קצר יותר בשים לב לכניסתה הצפויה מספר חודשים לאחר מכן של ממשלה חדשה לאחר הבחירות; או לאי-מינוי. זאת, בשל היעדרה של חלופה ראויה ומטעמי חיוניות ונחיצות במינוי.

41. בהקשר זה גם יצוין, כי אין מקום להשוואה שמבקשות העותרות לעשות לבג"ץ 5403/22 **לביא, זכויות אזרח, מינהל תקין ועידוד ההתיישבות נ' ראש הממשלה** (להלן **"עניין לביא"**), בעניין מינויו של יושב-ראש הוועדה המייעצת למינוי בכירים בשירות המדינה (עתירה שבעת הגשת העתירה דן עדיין היתה תלויה ועומדת, ופסק דין בה ניתן לאחר מכן, ביום 22.9.22), שכן נסיבות העניין שונות בתכלית.

בעניינו יש לשים לב למספר נקודות היורדות לשורש העניין, כפי שיפורט להלן.

42. ראשית, וכפי שצוין כבר בפרק המבוא, מינוי חברי המועצה נעשה בהתאם להוראות סעיף 4(א) להנחיית היועצת. סעיף זה מתייחס באופן ברור למינויים **בגופים מהסוג של חברות ממשלתיות ותאגידים ציבוריים, הנתונים לבדיקתה של הוועדה לבחינת מינויים, וקובע כי מינוי שהועבר לוועדה לבדיקת מינויים לפני המועד הקובע לעניין תחילת תקופת הבחירות, יושלם כרגיל** {סעיף 4(א)(1) להנחיה; תוך שאם המינוי הועבר לוועדה אך טרם נבחן על ידיה עד המועד הקובע, ולמועמד זיקה אישית, פוליטית או עסקית לשר משרי הממשלה, אישור המינוי יותנה בעמידה במבחן מחמיר ביחס לקיומם של "כישורים מיוחדים" [ראו סעיף 4(א)(2) להנחיית היועצת המשפטית לממשלה]} – **כפי שאכן נעשה בעניינו**.

כמו כן, משך הכהונה של חברי המועצה קבוע בסעיף 13(א) לחוק חינוך ממלכתי, לפיו יכהנו חברי המועצה במשך ארבע שנים. בעניין **לביא** נקבע כי היתה בפני הממשלה אפשרות למנות את יושב-ראש הוועדה המייעצת למינוי בכירים בשירות המדינה במינוי תחום יותר, רק לעניין המועמדות לתפקיד הרמטכ"ל שעמד אז על הפרק, ולא למשך מלוא תקופת הכהונה כפי שנקבעה **בהחלטת ממשלה**, לשמונה שנים. בעניינו, לעומת זאת, משך הכהונה של חברי המועצה קבוע כזכור **בחוק** – נזכיר כי סעיף 13(א) לחוק חינוך ממלכתי קובע כי תקופת הכהונה תהיה למשך ארבע שנים, ועל כן לא היתה אפשרות מעשית למנות לתקופה קצרה יותר.

בנוסף על כך, לא ניתן היה בעניינו להאריך את תקופת כהונתם של חברי המועצה הקודמת [כפי שמאפשר סעיף 13(ב) לחוק חינוך ממלכתי], חלף מינוים של חברי מועצה חדשים, וזאת משום שכאמור, לא היו חברי מועצה מכהנים, בהינתן שחברי המועצה הקודמת סיימו את כהונתם כבר ביום 4.5.21.

43. כן יצוין, גם כן מעבר לצורך (כיוון שכאמור לעמדת המדינה המקרה דן נופל באופן ברור בגדר המקרים שבהם אין כל מניעה להשלמת הליך המינוי, בהתאם למפורט בהנחיית היועצת המשפטית לממשלה, מקום בו המועמדות הועברו לוועדה לבדיקת מינויים עוד לפני שהחלה תקופת הבחירות), כי לעמדת המדינה, וכפי שקיבל ביטוי מפורט גם בחוות הדעת המשפטית של משרד החינוך שצורפה להצעת ההחלטה לממשלה, אכן היו חיוניות ונחיצות במינוי המועצה, שהיא בעלת חשיבות משמעותית לחינוך הממלכתי הדתי, ועל כן לא היה מקום להימנע ממינוי המועצה ולהותיר את החסר בה על כנו, בטח ובטח מקום בו הליך המינוי היה מורכב וארוך, כפי שפורט לעיל.

כפי שצוין בחוות הדעת המשפטית האמורה, בהינתן שמינוים של בעלי תפקידים בחינוך הממלכתי דתי (מפקחים, מנהלים, מורים) נמשכים בתקופת בחירות (בכפוף להנחיית היועצת המשפטית לממשלה האמורה), בהיעדר מועצה לחינוך ממלכתי דתי הסמכויות הקבועות בסעיפים 15 ו-18 לחוק חינוך ממלכתי אינן יכולות להתממש, ו"ככל שלא תמונה כעת מועצת חמ"ד, אזי סביר להניח כי תהיה דחיה של פרק זמן משמעותי בנושא זה, על

כל המשמעויות הכרוכות בכך, והרי את מינוי המפקחים, מנהלים ומורים לא ניתן להפסיק מבלי לפגוע במערכת החינוך". כן צוין בהקשר זה בחוות הדעת כי נדרש לעדכן את טופס השאלון לזכאות להוראה בחינוך הממלכתי הדתי, דבר שלשמו נדרשת המועצה לחינוך ממלכתי דתי, וזאת כפי שהודיעה המדינה לבית משפט נכבד זה במסגרת בג"ץ 830/22 **עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שרת החינוך**, כפי שגם קיבל ביטוי בפסק הדין, שניתן ביום 4.7.22 (ובו נכתב: "בשלב זה, בהינתן הודעת המשיבים כי בשנת הלימודים תשפ"ג בכוונת משרד החינוך להפסיק עם הנוהג של העברת המלצות הזכאות באופן ישיר מראשי מכללות חמ"ד (סעיף 34 לתגובה המקדמית מטעם המשיבים), **וכן בהינתן הודעת המשיבים כי לאחר שיושלם הליך מינוי מועצת החמ"ד יובא לדיון בפניה הצורך בתיקון סעיף ו' סיפא לשאלון המועמדים**, המלצנו לבאי כח העותרים שלא לעמוד על העתירה והמלצתנו התקבלה על ידם, תוך שמירת זכויות. [...]"; ההדגשה לא במקור). עוד עמד משרד החינוך בחוות הדעת שצורפה להצעת ההחלטה לממשלה, בהקשר זה של החיוניות והנחיצות במינוי המועצה, על תוכניות שונות הנוגעות לחינוך הממלכתי דתי וכן למיזוג ואיחוד מכללות, הכל כפי שפורט בחוות הדעת שצורפה כאמור להצעת ההחלטה לממשלה.

44. סיכומי של דבר, עמדת המדינה היא כי דין העתירה להידחות על הסף, משהיא אינה מגלה עילה להתערבותו של בית משפט נכבד זה, תוך חיוב העותרות בהוצאות.

45. העובדות המפורטות בתגובה זו נתמכות בתצהירה המצ"ב של גב' תמי לוי, ראש מטה שרת החינוך.

יונתן נד"ב, עו"ד

היום, כ"ט בחשון התשפ"ג
23 בנובמבר 2022

סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה